

39 135. (~~od 37788~~)

K. k. Studienbibliothek Laibach

SANKANJE IN SANKALIŠČE V BOHINJSKI BISTRICI.

IZDALA IN ZALOŽILA
DEŽELNA ZVEZA ZA TUJSKI PROMET
= NA KRANJSKEM V LJUBLJANI =

(1909)
KATOLIŠKA TISKARNA, LJUBLJANA.

030049016

I.

Sankanje.

„Vožnja po napetih sneženih potih na malih ročnih saneh brez krmilnih priprav, na katerih sede kakor na sedlu ena do tri osebe, se imenuje sankanje.“

Tako označuje sankanje sloviti strokovnjak v sankanju dr. A. Rziha.*

Sankanje je priporočljiv šport, ki se odlikuje vsled prijetnosti, lahkega priučjenja in velike udobnosti. Predpogoj je seveda dobro sankališče.

Sankajo lahko dame in gospodje kakor tudi otroci.

Razlikovati pa se mora med sankanjem za zabavo in sankanjem kot športom.

Zadnje zahteva mnogo vaje, previdnosti, mirnosti in hladnokrvnosti.

Sankanje je brez nevarnosti, ako se vozi previdno. Nevarno pa postane, ako je sankoč nepreviden in lahkomiseln, in ako se podajajo neizurjeni sankoč na izključno težka športna sankališča. Pri

* Dr. A. Rziha: Der Rodelsport mit Berücksichtigung der übrigen Schlittensporte. Monakovo in Dunaj 1908. Zaloga Gustav Lammors. Cena 4 K 20 h.

Dr. A. Rziha: Wie lerne ich rodeln? Monakovo in Dunaj 1909. Zaloga Gustav Lammors. Cena 75 h.

Obe knjigi, vsakemu sankoču najtopleje priporočamo.

številno obiskanih sankališčih se morajo posebno strogo uvaževati predpisi. Pred lahkomiselnostjo se torej najbolj svari.

II.

Sankanje je privlačna in izredno zdrava zabava.

Privlačnost in krasoto zime pri nas malokdo vpoštevata. Za mnoge so znamenja zime gorka peč, zakajena gostilniška soba in soparna plesna dvorana.

Kdor pa kot prijatelj zimskega športa spozna krasoto lesketajočih se sneženih poljan, blesk zimskega solnca in poživljajoči ter okrepčujoči zimski zrak, ta tudi zimi ne odreče svoje naklonjenosti.

Sankanje omogočuje, da se vse te prednosti zime uživajo na prijeten način, in zato se lahko najtopleje priporoča vsakemu, kdor se hoče razveseljevati v prosti naravi in krepiti telo.

III.

Glavna pravila za sankanje.

1. Sankanje je šport, ki se ga je treba šele priučiti.

2. Potrebni spretnosti se je treba priučiti zaporedoma.

3. Sedi naj se na sankah tako, da se zgornji del telesa lahko prosto giblje in da se med vožnjo ravnotežje lahko takoj dobi.

4. Vsak sankar naj ima noge stegnjene prosto naprej (torej ne vpognjene), meče naj nasloni na podolžnici sank in pete naj ima proste.

Sanke se navadno vodijo z nogami. Pri športnem sankanju se jih vodi tudi s premikanjem zgornjega telesa in z roko, ki ima rokavice.

5. Vsak sankar se mora priučiti zaviranja in ustavljanja. Zavira se z nogami, ustavi se najboljša na ta način, da se sanke dvigne.

6. Radi vodenja sank z nogami se sme sankati le z zadostno podkovanimi čevlji. Navadni čevlji ne zadoščajo in so nevarni.

Obleka bodi po možnosti športna. Dame, ki sankajo, naj ne jemljejo s seboj nepriročnih klobukov, igel za klobuke in podobnega. Dolga krila so nerabljiva, priporočajo se široke hlače.

IV.

Sanke.

Sank je mnogo vrst. Začetnik naj zaradi nakupa sank vpraša izvedenca za nasvet. Sanke ne tečejo enako, nekatere celo zelo slabo.

Začetnikom se priporočajo lesene sanke, ker niso tako občutljive kakor jeklene.

Oskrbništvo sankališča v Bohinju ima v zalogi več vrst sank, in se te proti odškodnini izposojajo.

V.

Previdnost. — Nesreče.

Pri sankanju se zahteva — kakor rečeno — pozorno previdnost, posebno kadar je sankališče številno obiskano.

Vsled neprevidne in nepazljive vožnje se lahko pripete največje nesreče, pred katerimi se svari.

Nesreče se pripete posebno:

1. ako se neizvežbani sankarji podajajo na te-
žavna sankališča, posebno na športna sankališča,
kar je po sankalnih redih začetnikom sploh za-
branjeno;

2. zaradi prehitre vožnje in pomanjkljivega vo-
denja, vsled česar vrže sankarja v drevje ali druge
trde predmete.

Pri sankališču v Bohinjski Bistrici so — mimo-
grede omenjeno — taki nevarni predmeti, kakor
drevesa, skale in podobno skrbno ob celem san-
kališču odstranjeni, odnosno je sankališče na takih
mestih z nasipi zavarovano;

3. najnevarnejše je, ako trčijo sankarji skupaj.
Ako pade predvozač, mora za njim vozeči takoj
zavreti in se ustaviti. Prehitevanje naj začetniki
sploh opuste. Na športnem sankališču je prehite-
vanje — posamezni slučaji so izvzeti — sploh pre-
povedano, in se vozijo posamezni sankarji le v go-
tovah presledkih drug za drugim. Ako se teh pred-
pisov ne vpoštevata, je posledica lahko — nesreča.
Največ nesreč povzroča sankanje več oseb na enih
sankah, osobito ako dotični sankarji niso dobro
vajeni skupaj voziti.

VI.

Sankališče „Belvedere“ v Bohinjski Bistrici.

1. Splošna lega.

Sankališče leži v neposredni bližini postaje c. kr.
državne železnice, Bistrica-Bohinjsko jezero.

Radi izbornih železniških zvez se pride tja udobno in lahko, in sicer iz Trsta v 3, iz Gorice v 1½, iz Ljubljane v 3½, iz Celovca v 2, in z Dunaja v 11 urah.

Bohinjska Bistrica leži sredi visokega planinskega sveta v podnožju gorskega velikana Triglava, na katerega se nudi krasen razgled raz sankališča.

Ta krasni razgled je posebna prednost tega sankališča, in se ga je raditega imenovalo „Belvedere“.

2. Situacija.

Sankališče je zgrajeno ob pobočju Črne prsti nad velikim bohinjskim predorom.

Od postaje do cilja sankališča je osem minut hoda, dohod nasproti grand hotela „Triglav“, pot markirana.

Zaradi svoje lege na severni strani je sankališče v senčni strani in je sneg vsled tega jako ugoden.

3. Zgradba sankališča.

Na podlagi enoletnega proučevanja in natančnih posvetovanj s strokovnjaki, zlasti z znamenitim strokovnjakom dr. Rziho na Dunaju-Mödlingu, se je zgradilo sankališče popolnoma športno-pravilno.

Njegova posebna prednost je, da se je za 2100 m dolgo traso porabilo samo okoli 150 m obstoječega gorskega pota, ostali del pa je popolnoma samostojno napravljen, in sicer v zemljo izkopan in ob strani z nasipi zavarovan.

Sankališče se deli v dva dela, v zgornje okoli 1200 m dolgo športno in v spodnje okoli 900 m dolgo zabavno sankališče.

Pravo športno sankališče je sledeče izvedeno:

Prvi del od športnega štarta proti cilju v približni dolžini 225 m gre v ravni smeri, padec okoli 15%. Nato sledi najstrmejši del sankališča z ovinkom v obliki S; dolžina okoli 100 m, napetost 25—30%. Temu sledi zopet ravna okoli 260 m dolga proga, napetost okoli 18%. Takoj nato pride drugi ovinek v zanimivem, takoimenovanem „koritu“ v obliki dvakratnega S; dolžina okoli 160 m, napetost okoli 15%. Temu sledi razmeroma ravna proga z menjajočo se napetostjo med 15 in 25% s tremi lahnimi in kratkimi ovinki.

Vožnja na športnem sankališču je dovoljena le izvežbanim sankacem.

Nato sledi zabavno sankališče.

Spodnje zabavno sankališče, ki je, kakor rečeno, nadaljevanje športnega sankališča, se prične z napetostjo 8%. Nato sledi v dolžini 80 m napetost 17%, ki preide v zložen ovinek. Odtod naprej je sankališče ravno. Spodnji del, ki gre čez mostove, ima le 5% napetosti.

Oskrbništvo sankališča je postavilo za sedaj v bližini cilja prostoren odprt paviljon in pri štartu športnega sankališča zaprto zavetišče s pečjo. Nadaljnje zgradbe se še izvrše.

4. O snegu.

Glede snega je Bohinj veleugoden, ker je takoimenovan „snežen kot“, kajti v Bohinju obleži sneg do konca marca.

5. Oskrbovanje sankališča.

Za oskrbovanje sankališča je nalašč postavljena osobje, ki mora gledati na to, da je sank-

lišče vedno v dobrem stanju. Nastale pomanjkljivosti se sproti popravljajo.

6. Prenočišča.

Bohinjska Bistrica je znano in znamenito letovišče z dobrimi hoteli in restavracijami, ki so tudi pozimi odprti, in sicer hotel „Rodica“ (16 sob), grand hotel „Triglav“ z depandancama „Bellevue“ in „Bogomila“ (60 sob), hotel „Markeš“ (12 sob), hotel „Bistrica“ (14 sob), hotel „Mencinger“ (20 sob) in gostilna „Mavrič“ (12 sob).

7. Bufet.

Ob nedeljah in praznikih pa tudi drugekrat pri športnih prireditvah bo v bližini cilja postavljen bufet.

VII.

Navodila in sankalni red.

Sankališče „Belvedere“ v Bohinjski Bistrici je za sedaj nad 2000 m dolgo športno sankališče na zapadni strani nad bohinjskim predorom, čigar spodnji del v približni dolžini nad 800 m se lahko uporablja tudi kot zabavno sankališče. Ta spodnji del je tudi prikladen za vožnje z bobom, (ki se vpeljejo kasneje).

Cilj sankališča (317 m nadmorske višine) je 8 minut, štart števil. 1. (595 m nadmorske višine) 25 minut in štart števil. 2 (872 m nadmorske višine) 45 minut oddaljen od postaje c. kr. državne železnice Bistrica-Bohinjsko jezero. Od cilja do štartov vodi ob sankališču steza.

Dohod s postaje „Bistrica - Bohinjsko jezero“ do cilja, steza ob sankališču in sankališče samo

so označeni na primernih mestih s primernimi tab-lami in napisi ter zaznamovani z malimi zastavi-cami po načelih zimske markacije.

Športni štart se vidi že s postaje. Označen je z veliko zastavo.

Sankati sme le oni, ki si je preskrbel izkaz-nico v obliki dnevnega ali sezijskega listka. Le-ti se dobivajo v hotelih „Triglav“, „Rodica“ in „Markeš“ v Boh. Bistrici, ki se nahajajo vsi ob dohodu k san-kališču, in tudi pri Deželni zvezi za tujski promet v Ljubljani. Karte se pa dobe tudi pri „kontrolorju“ sankališča.

Dnevne karte 1 K, karte za sezijo 10 K.

Izkaznice naj se nosijo vidno.

Ti listki dajejo pravico do vožnje, odnosno uporabe sankališča samo za gotov dan, odnosno samo za eno sezijo.

Kdor nima sank s seboj, si jih lahko proti od-škodnini izposodi v hotelih „Triglav“, „Rodica“ in „Markeš“; plača se od lesenih sank, brez razlike na izdelek z enim sedežem po 60 h na dan, od dvosedežnih po 1 K, od jeklenih sank pa po 1 K od sank z enim sedežem in po 1 K 60 h od dvo-sedežnih. V slučaju, da se izposodijo sanke za več dni skupaj, se plača odškodnina po dogovoru. Iz-posojene sanke se morajo v dobrem stanju vrniti. Morebitno poškodovanje je zavezan povzročitelj primerno odškodovati.

Od kolodvora do cilja sankališča je vpeljana tudi redna vožnja s sanmi ali s sankami; za osebo je plačati 30 h.

Od kolodvora odnosno od cilja sankališča se sanke nosijo odnosno vozijo proti primerni odškodnini.

Vstop v zavetišča je dovoljen edinole osebam, opremljenim z dnevnim, odnosno sezijskim listkom.

Sankališče nadzoruje „kontrolor“ sankališča in njegovo osobje, katero je spoznati po rdečem traku na rokavu.

V lastnem interesu se naproša p. n. občinstvo, naj se pokori v vsakem oziru odredbam nadzornikov. Nadzorniki urejajo presledke med posameznimi vozači, imajo pravico pregledovati izkaznice in sploh odrediti vse, kar je potrebno za varnost sankáčev.

Po športnem sankališču smejo voziti edino-le izvežbani sankáci. Kontrolor sankališča je upravičen zahtevati v tem oziru pojasnila.

Vsak sankáč, ki se poda na športno sankališče, bodi primerno oblečen in mora imeti predvsem dovolj močne sanke in dobro podkovane čevlje.

Strogo prepovedana je uporaba sankališča za dohod.

Hodi naj se po stezi ob sankališču.

Razgled naj uživa sankáč pri štartih in na posameznih počivališčih med dohodom. Med vožnjo samo pa naj pazi le na pot in naj se nihče ne da premotiti od panorame, ki se nudi človeku iz posameznih mest sankališča.

Pričeti sankati je dovoljeno samo na dveh krajih, namreč pri štartu štev. 1 in pri štartu štev. 2.

Sankači začetniki se v njih lastnem interesu svare, da se ne podajajo na zgornje pravo športno sankališče.

Za vežbanje jim zadošča zabavno sankališče, še bolj pa vežbališče v bližini sankališča.

Posamezni sankachi naj vozijo od športnega štarta vsaj s presledkom pol minute drug za drugim, od zabavnega sankališča naprej pa s takimi presledki, da je predvozač že prevozil spodnji ovinek.

Ako se zapazi pri zabavnem štartu sankacha na športnem sankališču ali da je naznanjen od nadzornikov ali s klici, mora ostati sankališče toliko časa prosto, da se je že mimo peljal in prevozil ovinek pod zabavnim štartom.

Prepovedano je stati na sankališču.

Prehitevanja na športnem sankališču naj se vsak izogiba.

Izogne se na levo, prehiteva na desno.

V slučaju, da dohiti kak sankach predvozača, naj ga opozori s klicem ali signalom na to. Ako spodnji sankach dvigne roko, se mora zgornji takoj ustaviti.

Sankači, ki vozijo zelo počasi, se morajo takoj izogniti in napraviti prostor.

Bližanje sankachev naznanjajo poleg tega na posameznih mestih tudi nadzorniki.

Mahanje z modro zastavo je za vsakega sankacha znamenje, da mora takoj ustaviti.

V slučaju, da se je kakemu sankachu med vožnjo pripetila kaka nepravilica, da so se mu n. pr. pokvarile sanke, utrgala kaka vrvica ali podobno,

naj ne ostaja na sankališču, temveč je dolžan, da izstopi iz sankališča, da ne ovira sankáčev, ki vozijo za njim.

V slučaju, da so taki pripetljaji že odstranjeni in da se lahko že vozi naprej, toda se zapazi bližajoče se sankáče, se mora počakati tako dolgo, da se peljejo mimo in se sme šele potem odpeljati, in sicer po preteku četrť minute.

Ako kdo izmed sankáčev ponesreči, so dolžni vsi sankáči, ki to zapazijo, pomagati mu ali pa odrediti, da pride pomoč.

Rešilna postaja je v hotelu „Triglav“, zdravnik v gradu na Bistrici.

Tudi izurjenim sankáčem najtopleje priporočamo, da prvičrat počasi vozijo po sankališču.

Posebno opozarjamo na vožnjo po ovinkih. Pred ovinki naj vsak sankáč umeri hitrost vožnje z zaviranjem. Skozi ovinke pa naj vozi vsak tako, da se ali nagne z zgornjim delom telesa proti središču ovinka, ali pa zavira samo z nogo, ki je na strani proti središču ovinka, ali da uporabi obenem obe metodi. Paziti pa se mora, da tega ni preveč. Zavirati z nogo, ki je na strani nasipa, odbijati se od nasipa ali nagniti se na to stran je skrajno nevarno.

Vozi naj se kolikor mogoče na notrajnem delu ovinkov.

Vožnje ob robu nasipov so sicer zanimive, toda za nepopolnoma izvežbane sankáče smrtnonevarne.

Za časa dirk je prepovedana vsakojaka druga uporaba sankališča.

Za dirke same veljajo posebni predpisi.

Začetniki se opozarjajo na knjigo „Der Rodelsport“ (4 K 20 h) in „Wie lerne ich rodeln?“ (Kako se naučim sankati? 75 h), ki jih je spisal dr. A. Rziha, kjer se pouče lahko o vseh podrobnostih glede sankanja.

Vendar se jim pa toplo priporoča sledeče:

1. Očala vsake vrste, razne galoše, igle za klobuke in drugo naj se pri sankanju odloži.

2. Sankanje je šport, kateremu se je treba šele priučiti.

3. Potrebne spretnosti se naj priuče zaporedoma in ne vse naenkrat.

4. Najprvo se je treba priučiti pravilnemu sedenju. Ako se hoče na sankah pravilno sedeti, se je treba vsemi daleč vzad z nazaj nagnjenim zgornjim delom telesa in z ob podolžnice sank naslonjenimi stegnjenimi nogami.

5. Nato se naj poskuša pravilno in počasi voziti; šele ko se zna pravilno voziti, naj se poskuša s hitrejšo vožnjo.

6. Pri vožnji se drži z rokami gotove dele sank. Lesene sanke se primejo zadaj z obema rokama za podolžnice, pri jeklenih sankah prime ena roka krmilno krivino, druga roka pa zadnjo krivino sanice.

7. Kdor se priuči pravilnemu sedenju in pravilni počasni vožnji, naj poskuša zavirati.

8. Zavira se tako, da se z obema petama naenkrat tik ob krivinah sanic pritisne ob tla, zgornji del telesa nekoliko naprej nagne in obenem tudi sprednji del sank z obema rokama nekoliko vzdigne.

9. Kdor že zna vse to, naj poskuša voditi sanke. Sanke je treba vedno voditi. Glavno načelo pri tem je: Na katero stran naj bi sanke tekle, na tisti strani naj se polagoma s peto zavira.

10. Posebno pozornost je treba obračati na vodenje sank skozi ovinke. Pred ovinkom samim je treba zavirati, sanke pa voditi toliko časa, da se prevozi cel ovinek.

11. Vedno je treba posebne velike pozornosti na ledenelih mestih.

12. Kdor nima zadostne vaje, naj se izogiba strmin.

13. Kadar se je spoznalo po večdnvnih vajah vse skrivnosti sankališča, naj se poskuša voziti po daljših in strmejših progah, toda še vedno počasi.

14. Hitro naj se vozi šele takrat, ko se pozna vse težkoče strmin.

15. Ako preti padec, naj se ne oprijemlje krčvito sank, temveč naj se jih spusti. Obenem naj se poskuša doseči, da se pade v nasprotno stran proti smeri, kamor hoče sankarja vreči; vedno bolje polomljene sanke, kakor polomljene kosti.

16. Tvoje načelo bodi: Sankanje je šport in umetnost; zaraditega se mu je treba priučiti, in sicer sistematično priučiti.

VIII.

Program glede zimskega športa za prihodnjost.

Že tukaj bodi omenjeno, da namerava kranjska deželna zveza za tujski promet vpeljati v Bohinju še druge zimske športe, in sicer v kratkem.

1. Skišport (s skakalnico).
 2. Drsališče na Bohinjskem jezeru in v Bohinjski Bistrici.
 3. Kegljanje na ledu.
 4. Vožnjo s sanmi do Bohinjskega jezera.
 5. Dirke in druge zimske slavnosti.
- Poleg tega se bodo prirejali koncerti in plesne zabave.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
540 EAST 57TH STREET
CHICAGO, ILL. 60637
U.S.A.

LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY OF CHICAGO
540 EAST 57TH STREET
CHICAGO, ILL. 60637
U.S.A.

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

00000512915

V uvaževanje!

Bohinj kot letovišče.

Dočim obeta postati pozimi Bohinj to-rišče zimskega športa prve vrste, je poleti krasno, okrepčujoče bivališče za družine, po-samezne izletnike in posebno za hribolazce. Dehteči, sveži planinski zrak, ki veje tudi v najbolj vročih poletnih dnevih obiskovalcu nasproti, veličasten pogled na pogorje, ro-mantično jezero, vse to zagotavlja Bohinju med letovišči jako ugledno mesto.

V pretečeni seziji je bilo v Bohinju nad 3000 letoviščarjev in nad 10.000 izletnikov. Gorske ture, hvaležni izprehodi, zanimivi iz-leti in visoke ture se nudijo človeku.

Za bivališča je najbolje preskrbljeno.

Grand hotel „Triglav“, ustanovljen od deželne zveze za tujski promet. Veliko ho-telsko podjetje z dvema depandancama „Bel-levue“ in „Bogomila“: restavracijske dvo-rane, kavarna, igralnica, čitalnica, pisarna deželne zveze za tujski promet, kopeli, tenis, park, garaža za avtomobile, hotelski voz; hotel je oddaljen 3 min. od kolodvora.

Meščanski hoteli: „Rodica“ (16 sob), „Markeš“ (12 sob), „Bistrica“ (14 sob), „Mencinger“, (20 sob), „Mavrič“ (12 sob).

Ob Boh. jezeru: Hotel Sv. Janež (40 sob) z restavracijo, čitalnico, čolni in kopališčem ob jezeru.

Na zapadnem delu jezera hotel „Zlatorog“ z depandanco (32 sob), kadnimi, bazenskimi in jezerskimi kopeli, čolni. V bližini veličasten slap Savice.

Iz prehodi (iz Bohinjske Bistrice): Izvir Bistrice, Ajdovski gradec, Bitnje, Rovt, Ravne, Bohinjsko jezero, Stare Fužine, Hudičev most, Srednja vas.

Izleti: Slap Savice, Gorica (1½ ure po železnici), Bled (½ ure po železnici).

Gorske ture: Rudnica (947 m), Črna prst (1845 m) s svetovnoznano floro, Rodica (1904 m), Triglav (2864 m), Triglavska jezera Bogatin (2003 m), Vogel (1923 m), Možic (1604 m). Zanimivi prehodi v Trento, Tolmin in Škofjo Loko.

Pojasnila glede poletnih stanovanj, prospekte, informacije dajejo brezplačno: „Deželna zveza za tujski promet na Kranjskem v Ljubljani“, „Prometno društvo v Bohinjski Bistrici“ in posamezni hoteli.

